

Proračun Evropske unije

Predavanja TEU- izredni 2007/08

izr. prof. dr. Maja Bučar

Vsebina

- Razvoj proračuna
- Sestava prihodkov
- Sestava odhodkov
- Oblikovanje proračuna
- Proračun 2007-2008
- Finančna perspektiva
- Reforma proračuna

Razvoj

Struktura proračuna kot tudi njegov obseg sta se nenehno razvijala:

- Na začetku ima vsaka od treh Evropskih skupnosti poseben proračun. Prvi proračun Evropske gospodarske skupnosti (EGS) je zajemal zgolj upravne stroške. Splošni proračun iz leta 2007 je predvsem operativni proračun z odobritvami plačil v višini 115,5 milijard EUR za trajnostno rast, ohranjanje naravnih virov, državljanstvo, svobodo, varnost in pravico ter zunanje ukrepe Unije.
- SKP: leta 1965 35,7 % proračuna; leta 1985 že 70,8 %. Obdobje 1988–1992 še vedno 60,7 % proračuna. Do leta 2013 naj bi se zmanjšal za skoraj polovico (32 %).
- Kohezijska politika: leta 1965 je bilo samo 6 %, do osemdesetih let le malo povečal (10,8 % leta 1985). Enotni evropski akt: do leta 1988 že dvig na 17,2 % in bodo znašali 35,7 % proračuna EU v letu 2013.
- Financiranje drugih politik (povezanih predvsem s konkurenco, zunanjimi ukrepi in razvojem podeželja) je bilo prvotno zelo omejeno. V prvem finančnem okviru je bilo zgolj 7,3 %, povečanje na 26 % do leta 2013, in sicer 10,2 % za konkurenčnost, 6,3 % za zunanje ukrepe in 7,3 % za razvoj podeželja.

Proračun za doseganje ciljev politik

- Proračun EU je pogosto napačno razumljen. Hkrati je velik v absolutnem smislu (preko 100 milijard EUR na leto) in majhen kot delež vseh javnih izdatkov EU (manj kot 2½ %). 235 EUR po osebi!
- Bil je vir periodičnih političnih kriz, obenem pa je deloval kot dejavnik stabilnosti za razvoj EU, izražen v zaporednih finančnih okvirih od osemdesetih naprej.
- V tem obdobju se je proračun dejansko povečal, vendar se je njegova relativna velikost glede na BND zmanjšala, čeprav se je Unija razširila in prevzela nove odgovornosti v zvezi s politikami.

Financiranje proračuna

- Skupni prihodki EU morajo biti enaki skupnim izdatkom in morajo ostati znotraj dogovorjenih pravnih omejitev; trenutno to pomeni 1,31 % bruto nacionalnega dohodka EU (BND) za odobrena sredstva za prevzem obveznosti in 1,24 % BND EU za odobrena sredstva za plačila.
- **Glavni viri financiranja proračuna EU:**
 - prispevek držav, ki temelji na bruto nacionalnem dohodku držav članic
 - Tradicionalna lastna sredstva: drugi viri, carine in kmetijski prelevmani („tradicionalna lastna sredstva“),
 - sredstva, ki temeljijo na omejitvi osnove davka na dodano vrednost.
- Leta 1988 so sredstva iz naslova BND znašala manj kot 11% financiranja EU v primerjavi z 28 %, ki so jih zagotovile carine in kmetijski prelevmani, ter 57 % lastnih sredstev iz naslova DDV. Leta 2013 bodo sredstva iz naslova BND znašala približno 74 % financiranja EU, carine in kmetijski prelevmani 13 %, sredstva iz naslova DDV pa 12 %.

Struktura izdatkov (2007-2013)

- 44.2% konkurenčnost in kohezija
- 43% naravni viri: kmetijstvo, razvoj podeželja
- 1.2% državljanstvo, svoboda, varnost in pravo
- 5.7% EU kot globalni akter
- 5.9% drugo, vključno z administrativnimi stroški

Oblikovanje proračuna

- Komisija pripravi prvi osnutek proračuna- april/maj
- Obravnava ga Svet EU (prvo branje: junij) in po usklajevanju s Parlamentom potrdi osnutek proračuna
- Parlament obravnava osnutek proračuna (prvo branje: oktober) in ga z dopolnili vrne Svetu
- Svet EU opravi drugo branje (november) in predlog proračuna posreduje Parlamentu v sprejem
- Parlament sprejme/ zavrne/ spremeni proračun.

Izvajanje

- Največji delež: skupno upravljanje Komisija in države članice – 76% (države usmerjajo sredstva v skladu z dogovorjenimi pravili in programi in jih “črpajo” pri Komisiji)
- Neposredno Komisija 22%
- 1% Komisija v sodelovanju z mednarodnimi organizacijami
- 1% tretje države

Proračun 2007-2008

- Proračun za leto 2007 znaša 126,5 milijarde EUR, kar predstavlja 1,08% bruto nacionalnega dohodka (BND) Skupnosti, kar je v primerjavi s proračunom za leto 2006 5-odstotno povečanje.
- **Glavna prednostna naloga Evropske unije ostaja rast in zaposlovanje.** V lizbonski strategiji načrtana pot rasti gospodarstva in večanja zaposlovanja odseva v strukturi in sredstvih proračuna za leto 2007. 54,9 milijarde EUR ali 15,4%
- V proračunskem letu 2007 pričakuje Slovenija za 582,1 milijonov evrov finančnih sredstev iz splošnega proračuna Evropske unije, medtem ko bo vanj vplačala 317,1 milijona evrov.
- <http://evropa.gov.si/proracun/proracun-2007/>
- http://ec.europa.eu/budget/budget_detail/next_year_en.htm

Finančni okvir/ perspektiva

- EU se financira iz skupnega letnega proračuna, ki temelji na finančni perspektivi, to je dogovoru o ključnih prednostnih nalogah in okvirih proračunskih odhodkov Evropske unije za večletno obdobje ter predstavlja temeljni okvir za evropske politike v danem finančnem obdobju.
- Sedemletno obdobje, kjer so opredeljene okvirne višine sredstev za posamezna področja: regionalna politika, skupna kmetijska politika, konkurenčnost, itd.
- Finančna perspektiva 2007-2013: 864 mlrd EUR.
- Slovenska primerjava: odhodki državnega proračuna znašajo skupaj 8,087 mlrd EUR. SLO BDP: cca 29 mlrd EUR 2006.

Reforma proračuna

- Sestava proračuna se spreminja glede na nove skupne politike, ki jih je ES sprejemala
- Tekoča finančna perspektiva: dolge razprave, relativno malo sprememb
- Zaključek: za naprej pripraviti bolj korenite in vsebinske spremembe, ki bodo dale večji poudarek izgrajevanju konkurenčne sposobnosti EU

Literatura- poleg pisnih virov

- http://ec.europa.eu/budget/reform/library/budget_glance/budget_glance_en.pdf
- http://www.svez.gov.si/si/aktualne teme/prehled_proracuna_eu/
- http://ec.europa.eu/budget/index_en.htm